

А.А. Магер, 11 «Б» клас

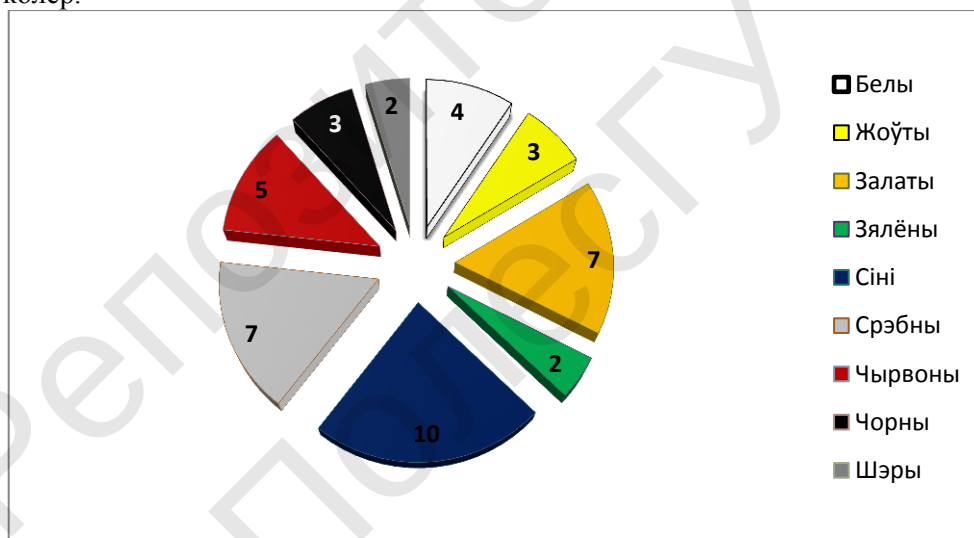
Навуковы кіраўнік – Н.У. Магер, выкладчык

Ліцэй Палескага дзяржаўнага ўніверсітэта

Эпітэт – цэнтральнае паняцце паэзіі М.Багдановіча. Па гэтай прычыне эпітэт разумеецца як адна з дамінант творчасці - гэта патрабаванне не толькі мовы яго твораў, гэта яго эстэтычная ўстаноўка, мастацкае і жыццёвае правіла. Эмацыйная, заўсёды свая характарыстыка рэаліі рэчаіснасці ажыццяўляецца М.Багдановічам шматпланавы.

Яксны колеравы прыметнік - адзін з разрадаў, які рэпрэзентуе эпітэт Багдановіча; ён утрымлівае інфармацыю пра аб'ектыўную, пачуццёва ўспрынятую прыкмету, яе вобразнае цэласнае ўяўленне. Гэта ўяўленне ўзбагачаецца аўтарскім сэнсам. Здольнасць звычайнага каляровага прыметніка пераходзіць у колеравы эпітэт тлумачыцца часта ўзбагачэннем яго семантыкі экспрэсіўнымі, стылістычнымі адценнямі значэння, незвычайным кантэкстным асяроддзем і г.д. Адзначым, што колеравы прыметнік у Багдановічавых тэкстах набывае важную асаблівасць: наданне аб'екту той ці іншай уласцівасці праводзіцца паэтам сітуацыйна і аказіянальна - адтуль нечаканы новы сэнс.

Дадзеныя нашага даследавання паказваюць, што ў вершах М. Багдановіча невялікая разнастайнасць колераў і іх адценняў. Пры гэтым найбольш часта аўтар ужывае халодныя фарбы, якіх у два разы больш, чым цёплых. М.Багдановіч у сваіх вершах выкарыстоўвае такія фарбы, як белы, жоўты, залаты, зялёны, сіні, срэбны, чырвоны, чорны, шэры.

З 43 колераўжыванняў Багдановіч надае перавагу срэбнаму, залатому, сіняму і светламу адценням (24), якія дапамагаюць перадаць пачуццё свету, лёгкасці, радасці:

Зіхацяць маёй кароны

Залатыя рожкі,

цёмным блескам адлівае...

“Змяіны цар” [1, с.23]

Навокал усё паветра

У струнах сонца **залатых**.

“Па-над белым пухам вішняў” [1, с.42]

У іх русалкі заблуталі косы,-

У цёмным небе – харагоды

Сіняватых зорак,

У цёмным небе свеціць месяц

Залатым сярпом..

“Змяіны цар” [1, с.23]

... Быццам змей **залаты** зіхаціць,
І стухае ў небе глухім.
“С. Е. Палуяну” [1, с.71]

Ціха по мяккай траве
Сінявокая ноч прахадзіла;
“Ціха па мяккай траве” [1, с.34]

Ціха з заснуўшых палян,
Плыў за гару і знікаў,
Быццам дым **сіняваты** з кадзіла.
“Ціха па мяккай траве” [1, с.34]

Поле нікне ў **срэбным** тумане,
Снег блішчыць, як халодная сталь,
І лятуць мае лёгкія сані,
Унашуся ў **сінію** даль.
“Зімовая дарога” [1, с. 39]

Месяц ...
Цягне з возера **срэбныя** сеці.
“Над возерам” [1, с.22]

У іх русалкі заблуталі косы,-
Рвуць і блутаюць **срэбныя** ніці.
“Над возерам” [1, с.22]

Уюцца змейкай **срабрыстай** дарожкі,
Брызгі золата ў небе блішчаць,
І маркотныя месяца рожкі
Праз марозную мглу зіхацяць.
“Зімовая дарога” [1, с. 39]

Вільготны месяц ...
рыжай срэбнаю раздолле
Снягоў **сінеючых** пакрыў.
“Зімой” [1, с.40]

Па-над белым пухам вішняў,
Быццам **сіні** аганёк,
Б’ецца, ўецца шпаркі, лёгкі
Сінякрылы матылёк.
“Па-над белым пухам вішняў” [1, с.42]

Хутка ўжо зоркі звярнуць **сіняватыя**..
“Досі ўжо працы” [1, с.44]

Ліхтарняў свет у **сіняй** вышыне..
“У Вільні” [1, с.64]

Пры ўсёй разнастатнасці аўтарскіх эпітэтаў, прыведзеных вышэй, адзначым адну асаблівасць – практычна ўсе яны змяняюць сваё значэнне ў кантэксце.

Эпітэты срэбны, залаты набываюць больш шырокі і глыбокі змест. Па меркаванні многіх псіхілагаў, срэбны колер выяўляе імкненне да волі і спробу пераадолець усе абмежаванні. Сіні колер для многіх народаў сімвалізуе неба і вечнасць; лічыцца халодным, цёмным, бо бярэ пачатак з

чорнага, аднак стварае ўмовы для развагі над жыццём, кліча да пошукаў сэнсу. Жоўты і залаты з’яўляюцца знакам духу, святасці, са старажытнасці ўспрымаюцца як застыўшае сонечнае святло, азначаюць мару, адвагу, дабро, радасць, юнацкасць.

Як слухна заўважыў літаратуразнаўца В. Максімовіч, “...у Багдановіча няма багатай палітры святлаколернага спектра – яго слова гранічна дакладнае, выразнае і адначасна агульнае па сэнсе”. Рэчыўна-малюнкавы, пластычны свет набывае шматфункцыянальнае значэнне. Ён выступае ў якасці сімвалічнага адпаведніка лірычнай эмоцыі, пачуцця, настрою.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Багдановіч, М. Поўны збор твораў: У 3 т. / М. Багдановіч. – Мінск, Навука і тэхніка, 1992. – 752 с.
2. Рыбакова, И.В. Эпитеты со значением цвета в художественной прозе Пушкина и Лермонтова / И.В. Рыбакова // Вопр. Русского языка. – Ярославль: Пед. ин-т. Вып. 2, 1968. – С. 14-20.